

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením rozhodl Obvodní soud pro Prahu 1 tak, že obhájci JUDr. P. B. přiznal odměnu a náhradu hotových výdajů za obhajobu obžalovaného P. L. ve výši 2 475,- Kč, což odůvodnil tím, že mu přiznal položky tak, jak byly účtovány s výhradou, že nebyla přiznána položka ze dne 26. 5. 1999 – porada s klientem, neboť není písemně doložena.

Městský soud v Praze dle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost výroku napadeného usnesení a zjistil, že stížnost obhájce proti tomuto usnesení je důvodná.

Je třeba uvést, že dle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu je úkonem právní služby ve věcech trestních první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem. V daném případě je zcela evidentní, že obhájce byl odsouzenému ustanoven soudem, obhajobu převzal a je proto nepodstatné, zda první porada s klientem je doložena návštěvou z věznice či nikoliv.

Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil JUDr. Pavel Berger, advokát v Praze.

K podmínkám trvalého opuštění společné domácnosti manželů

I. Trvalé opuštění společné domácnosti jedním z manželů je nejen úkonem faktickým, nýbrž úkonem právním ve smyslu ustanovení § 34 obč. zák. Musí být proto také svobodným projevem vůle manžela, který domácnost opouští. O případ tohoto druhu nejde tam, kde opuštění společné domácnosti je motivováno snahou vyhnout se neshodám v manželství.

II. K podmínkám, za nichž se může odvolací soud odchýlit od skutkových zjištění soudu prvního stupně.

Rozsudek Nejvyššího soudu v Brně z 26. 4. 2001, č. j. 26 Cdo 643/2001-51

Tímto rozsudkem zrušil nejvyšší soud rozsudek Městského soudu v Praze ze 2. 11. 2000 č. j. 21 Co 554/2000-38 a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 6. 6. 2000, č. j. 12 C 241/99-25, zrušil výrokem I. právo společného nájmu účastníků k bytu č. 21, I. kategorie o třech pokojích a kuchyni s příslušenstvím (dále jen „předmětný byt“ nebo „byt“), výlučnou nájemkyní bytu určil žalobkyni a žalovaného zavázal předmětný byt

Z judikatury

vyklidit a odevzdat jej žalobkyni do patnácti dnů od zajištění náhradního bytu (II.), a rozhodl také o nákladech řízení. Soud prvního stupně vzal za prokázáno, že k předmětnému bytu, který byl přidělen žalovanému v roce 1982 za trvání manželství účastníků jako byt podnikový, vzniklo účastníkům právo společného nájmu k 1. 1. 1992, že manželství účastníků, uzavřené 30. 9. 1977, bylo rozvedeno rozsudkem, který nabyl právní moci 24. 2. 1999, že účastníci se o dalším nájmu bytu nedohodli, jejich děti jsou již zletilé, o získání bytu se převážnou měrou zasloužil žalovaný, který však na základě neshod mezi účastníky odešel z bytu s tím, že bytovou otázku budou řešit společně s vypořádáním společného jmění, že v bytě zůstaly jeho osobní věci, žalovaný ale s novou rodinou žije od roku 1997 „mimo byt“, o který nejeví zájem, má od bytu klíče, avšak nedochází do něho, a i když trvá na tom, aby byl určen výlučným nájemcem bytu, „není si jist, zda by se do bytu s novou rodinou nastěhoval“. Na tomto podkladě dovodil obvodní soud, že jsou splněny zákonné předpoklady pro zrušení práva společného nájmu bytu a pro určení žalobkyně jeho výlučnou nájemkyní. Jak dále uvedl, „s ohledem na okolnosti odstěhování žalovaného soud nedospěl k závěru, že by mu právo nájmu zaniklo ve smyslu § 708 v návaznosti na § 706 odst. 1 a § 707 odst. 1 o.z.“; odůvodnil rovněž, proč neshledává důvody, pro které by mělo být žalovanému odepráno právo na zajištění bytové náhrady ve formě náhradního bytu.

K odvolání žalobkyně, která nesouhlasila s výrokem o přiznání bytové náhrady žalovanému a s tím, že jí nebyla přisouzena náhrada nákladů prvostupňového řízení, rozhodoval ve věci Městský soud v Praze. Ten rozsudkem ze dne 2. 11. 2000, č. j. 21 Co 554/2000-38, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu na zrušení práva společného nájmu bytu zamítl; vyslovil zároveň, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů. Napadený rozsudek podrobil odvolacímu přezkumu v celém rozsahu [§ 212 odst. 1 písm. d) o. s. ř.], konstatoval, že soud prvního stupně správně zjistil skutkový stav, a za správné označil i jeho právní závěry týkající se vzniku práva společného nájmu účastníků; naopak za nesprávný považoval názor obvodního soudu o tom, že „ke dni jeho rozhodování takovéto právo ještě trvalo“. Městský soud vytkl soudu prvního stupně, že blíže neodůvodnil svůj závěr, že žalovanému nezaniklo právo nájmu podle § 708 ve spojení s § 707 odst. 1 obč. zák. (trvalým opuštěním společné domácnosti), a uvedl dále, že tento závěr „je v logickém rozporu s výsledky provedeného dokazování“. Podle odvolacího soudu bylo v něm (v dokazování) zjištěno „a žádný z účastníků to ani nesporel, že ještě za trvání manželství v r. 1997 žalovaný opustil společnou domácnost s žalobkyní, přestal ve sporném bytě bydlet, nadále až dosud bydlí v domě ve V., který rekonstruoval, bydlí v něm s novou rodinou, předmětný byt neužívá a nepřispívá ani na úhrady nájemného či údržbu bytu“. Tato zjištění vedla odvolací

soud ke změně napadeného rozsudku (k zamítnutí žaloby na zrušení práva společného nájmu bytu), neboť dovodil, že žalovaný v roce 1997 trvale opustil společnou domácnost, tím právo společného nájmu bytu manželzy zaniklo a výlučnou nájemkyní bytu se stala žalobkyně.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opřel o ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. ve znění před účinností zákona č. 30/2000 Sb. (dále jen „o. s. ř.“), a v němž podřadil uplatněné dovolací důvody ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř., když odvolacímu soudu vytkl, že jeho skutková zjištění nemají oporu v provedeném dokazování, a že napadené rozhodnutí zároveň spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Namítl, že „mu není známo“, na základě jakých důkazů dospěl odvolací soud ke skutkovému zjištění, že žalovaný v roce 1997 trvale opustil společnou domácnost, když on sám (žalovaný) ve své výpovědi „jednoznačně uvedl“, že z bytu odešel na základě neshod mezi účastníky, a že bytovou otázku hodlal řešit společně s vypořádáním společného jmění manželů. Zdůraznil, že má v bytě své osobní věci, od bytu má klíče, a že „s ohledem na vzniklou situaci... byl nucen odstěhovat se na chalupu do V. v okrese S.“, že tato nemovitost je dosud ve společném jmění účastníků, a žalovaný nemá trvalým způsobem zajištěno bydlení. Podle dovolatele soud prvního stupně učinil (tato) správná skutková zjištění a na jejich základě správně došel k závěru, že k opuštění společné domácnosti nedošlo, a že žalovanému právo nájmu bytu nezaniklo. Na podporu svého názoru, že tento závěr nebyl v logickém rozporu s výsledky provedeného dokazování, poukázal dovolatel i na skutečnost, že žalobkyně podala žalobu na zrušení práva společného nájmu bytu. Z toho, že ke dni rozhodování soudu právo společného nájmu trvalo, pak dovolatel vyvodil výtku, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci podle § 708 a § 707 odst. 1 obč. zák., a navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně se k dovolání nevyjádřila.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu, vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001 – dále opět jen „o. s. ř.“).

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.), shledal, že dovolání podala včas osoba k tomu oprávněná (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) za splnění zákonné podmínky řízení – advokátního zastoupení dovolatele (§ 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.), má obsahové a formální náležitosti uvedené v § 241 odst. 2 o. s. ř.

Z judikatury

a označuje také způsobilé dovolací důvody podle § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř.

Nesprávným právním posouzením věci ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. je pochybení soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, tedy případ, kdy tento skutkový stav byl posouzen podle jiného právního předpisu, než který měl být správně použit nebo byl-li sice aplikován správně určený právní předpis, ale soud jej nesprávně interpretoval (vyložil nesprávně podmínky obecně vyjádřené v hypotéze právní normy a v důsledku toho nesprávně aplikoval vlastní pravidlo, stanovené její dispozicí). Nesprávné právní posouzení věci je způsobilým dovolacím důvodem jen tehdy, bylo-li rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu, jinými slovy, jestliže napadené rozhodnutí na tomto (nesprávném) právním posouzení spočívalo.

Podle § 707 odst. 1 obč. zák., zemře-li jeden z manželů, kteří byli společnými nájemci bytu, stane se jediným nájemcem pozůstalý manžel. Podle § 708 obč. zák. platí ustanovení § 707 odst. 1 i v případě, jestliže nájemce opustí trvale společnou domácnost.

V rozsudku ze dne 30. 9. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1980/97, který byl uveřejněn v časopise Soudní judikatura, ročník 2000, sešit 4, pod pořadovým číslem 37, Nejvyšší soud České republiky konstatoval, že výklad citovaných ustanovení občanského zákoníku, podávaný soudní praxí, je jednotný potud, že trvalým opuštěním společné domácnosti je obecně jednání vedené s úmyslem domácnost zrušit a již neobnovit. Ve vztahu mezi manžely je jím takové jednání, kdy za trvání manželství jeden z manželů byt opustí, přičemž lze dovodit, že tak učinil s úmyslem se již nevrátit a neobnovit manželské soužití. Pouhé opuštění bytu (odstěhování svršků, případně i odhlášení se z trvalého pobytu) přitom pro závěr, že jde o trvalé opuštění společné domácnosti, bez dalšího nestačí (shodně srov. např. zprávu projednanou a schválenou občanskoprávním kolegiem bývalého Nejvyššího soudu ČSR, Cpj 163/8, z 10. června 1982, uveřejněnou pod číslem 34/1982 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Ve stejném rozsudku vyjádřil Nejvyšší soud i právní názor, že trvalé opuštění společné domácnosti je nejen úkonem faktickým, nýbrž i úkonem právním (ve smyslu ustanovení § 34 obč. zák.); musí být proto také svobodným projevem vůle manžela, který domácnost opouští, a že o případ tohoto druhu nejde tam, kde opuštění společné domácnosti je motivováno snahou vyhnout se neshodám v manželství.

Prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. (který dovolatel uplatnil na prvním místě), lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho skutková zjištění nemají v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování, neodpovídá-li výsledek hodnocení důkazů pravidlům obsaženým v § 132 o. s. ř. kromě jiného i proto, že soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo z přednesů

účastníků nevyplynuly, ani jinak nevyšly za řízení najevo, nebo pomínul-li skutečnosti, které byly prokázány nebo v řízení vyšly najevo, popř. jestliže je v hodnocení důkazů a poznatků, plynoucích z přednesů účastníků nebo vyšlých v řízení najevo, logický rozpor (z hlediska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, event. věrohodnosti).

V souzené věci označil odvolací soud výslovně skutková zjištění soudu prvního stupně za správná, avšak neztotožnil se s jeho právním názorem co do existence práva společného nájmu bytu účastníků (postupoval tedy podle § 220 odst. 1 o. s. ř., dle něhož odvolací soud změnil rozhodnutí, jestliže soud prvního stupně rozhodl nesprávně, ačkoliv správně zjistil skutkový stav). V předchozích částech odůvodnění dovolacího rozsudku však již bylo zmíněno, že mezi skutkovými zjištěními obvodního soudu bylo i zjištění, že žalovaný z předmětného bytu odešel na základě neshod mezi účastníky s tím, že bytovou otázku budou řešit společně s vypořádáním společného jmění. S citovaným skutkovým zjištěním, které – jak je patrné z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu – nebylo označeno za nesprávné, a které má zároveň podstatný význam pro posouzení věci z hlediska § 707 odst. 1, § 708 obč. zák. (tedy pro právní závěr, zda společný nájem předmětného bytu, jehož zrušení se žalobkyně domáhala, zanikl trvalým opuštěním společné domácnosti žalovaným), se ale odvolací soud nevypořádal a jeho právní posouzení nemůže být proto považováno za správné, protože je neúplné. Pro případ, že se snad (ač to v odůvodnění výslovně nevedl) chtěl od označené části skutkových zjištění obvodního soudu odchýlit, je nutno zdůraznit, že odvolací soud sice není vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně (§ 213 odst. 2 o. s. ř.), to však neznamená, že by tak mohl učinit bez toho, že opakuje (doplní) dokazování v souladu s ustanovením § 122 odst. 1 a § 123 o. s. ř. (§ 125 a násl., § 211 o. s. ř.). Nepostupuje-li uvedeným způsobem, zatíží odvolací řízení vadou, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; v takovém případě by byl dán dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř.

Rozsudek zaslal JUDr. PhDr. Oldřich Choděra, advokát v Praze. Právní věta redakce.

K podmínkám, za nichž nemůže soud požadovat na oprávněném, aby osvědčil předchozí postup dle § 260b o. s. ř. jako podmínku pro postup soudu podle § 260a o. s. ř. (výzva povinnému k prohlášení o majetku).

Potvrzení soudu, kterým sděluje oprávněnému, že se mu postupem podle § 260 o. s. ř. nepodařilo zjistit bankovní spojení ani peněžní ústav,